

ROLNICTWO

**Rolnik zawód
niebezpieczny**

www.pip.gov.pl

Niepokojąca statystyka

Co roku Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego rejestruje ponad kilkanaście tysięcy wypadków przy pracy rolniczej.

Do wypadków dochodzi najczęściej wskutek:

- upadku z wysokości (z drabin, ciągnika, niezabezpieczonych otworów) i upadku na nierównym podłożu (śliskie, nieutwardzone podwórze, progi w drzwiach, bałagan),
- pochwycenia lub uderzenia przez ruchome części maszyn i urządzeń rolniczych,
- uderzeń, pogryzień, przygniecień przez zwierzęta.

Najczęstsze przyczyny wypadków:

- źle zaplanowana praca, wykonywana w nieprawidłowy sposób,
- nieuwaga, rutyna, pośpiech, przemęczenie i ignorowanie zagrożeń,
- śliskie, grząskie, nierówne podłoże,
- nieumiejętna obsługa zwierząt, niezapewnienie zwierzętom dobrostanu,
- drabiny i schody w złym stanie technicznym, zbyt wysokie progi w drzwiach, niezabezpieczone kanały gnojowe i otwory w stropach i ścianach,
- brak osłon i zabezpieczeń na niebezpiecznych elementach maszyn.

Choroby zawodowe rolników

Choroby zawodowe u rolników są bardzo rzadko wykrywane. Dzieje się tak z powodu braku systematycznych badań lekarskich. Wiele chorób zawodowych w fazie początkowej rozwija się bez wyraźnych objawów. Najczęściej pacjent zgłasza się do lekarza zbyt późno, by podjąć skuteczne leczenie.

Pyły rolnicze występujące przy obsłudze zwierząt, zbiorze i omłotach zbóż, prasowaniu, transporcie i składowaniu słomy i siana są przyczyną największej liczby chorób zawodowych układu oddechowego (najczęściej jest to astma oskrzelowa).

Systematycznie wzrasta liczba chorób odkleszczowych – boreliozy oraz kleszczowego zapalenia mózgu i opon mózgowych.

Jeżeli pracujesz w lesie, wypasasz bydło w sąsiedztwie lasów, zbierasz grzyby lub owoce leśne:

- poddaj się szczepieniom ochronnym przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu,
- jeżeli kleszcz wkłuje się w skórę, należy go natychmiast ostrożnie usunąć,
- jeżeli po kilku dniach od ukąszenia przez kleszcza stwierdzisz zmiany skórne w postaci zaczerwienienia, udaj się natychmiast do lekarza.

Choroby odzwierzęce – to choroby zakaźne i pasożytnicze, którymi człowiek może się zarazić od chorych zwierząt lub zwierząt, które są nosicielami tych chorób. Schorzenia odzwierzęce są bardzo niebezpieczne, z trudnymi do wyleczenia powikłaniami, czasem powodującymi trwałe kalectwo, a nawet śmierć.

Troska o stan zdrowia zwierząt, przestrzeganie podstawowych zasad higieny osobistej oraz bezpieczeństwa przy obsłudze i podczas przebywania ze zwierzętami to warunki uniknięcia chorób odzwierzęcych.

Upadki osób

Co drugie nieszczęśliwe zdarzenie w gospodarstwach rolnych spowodowane jest upadkiem. Sprzyjają temu śliskie, nierówne, źle utwardzone podwórza. Groźne są niezabezpieczone kanały, wykopy, szamba, otwory ściennie i stropowe na strychach i poddaszach, niewłaściwie prowadzone prace na wysokości.

Jeśli spadniesz z poddasza przez niezabezpieczony otwór wrzutowy, ulegniesz poważnemu wypadkowi!

Aby uniknąć upadku:

- utwardź i wyrównaj podwórze oraz przejścia,
- używaj tylko solidnych, atestowanych drabin,
- likwiduj oblodzenia podwórzy i przejść w obrębie zagrody, np. przez posypywanie piaskiem lub trocinami,
- wszelkiego rodzaju otwory, kanały, studzienki, szamba, zabezpieczaj pokrywami lub barierkami ochronnymi.

Spadające przedmioty

Kilka osób rocznie ginie wskutek uderzenia przez spadające przedmioty. Najczęściej przyczyną tego typu wypadków jest obsunięcie się:

- balotów lub kostek prasowanego siana i słomy,
- dyszli oraz zaczepów maszyn i przyczep podczas sprzęgania ich z ciągnikiem,
- burt przyczep podczas prac przeładunkowych,
- skrzyni przyczep samowyładowczych oraz przyrządów żniwnych (hederów) kombajnów zbożowych podczas ich naprawy,
- materiałów budowlanych przy pracach remontowo-budowlanych.

Dbaj o bezpieczeństwo:

- starannie składuj sprasowane siano i słomę w sąsiekach i w stodołach,
- przewoź plony w przyczepach o podwyższonych burtach,
- nie przeładuj przyczep,
- pamiętaj, by dyszle i zaczepy maszyn rolniczych miały wsporniki lub sprawne sprężyny zabezpieczające przed opadnięciem,
- jeżeli musisz dokonać naprawy pod uniesioną skrzynią przyczepy lub hederem kombajnu – zabezpiecz je dodatkowo przed przypadkowym opadnięciem.

Transport rolniczy

Każdego roku podczas prac transportowych dochodzi do tragicznych wypadków z udziałem rolników wskutek: przejechania, uderzenia, pochwylenia przez środek transportu w ruchu lub przygniecenia przez przewrócony ciągnik albo inną maszynę samojezdną.

- Używaj tylko w pełni sprawnych maszyn i pojazdów!
- Zadbaj, aby schodki oraz podesty maszyn i pojazdów były zawsze czyste, stosuj obuwie antypoślizgowe!
- Przestrzegaj przepisów ruchu drogowego!
- Zanim ruszysz, upewnij się, że w strefie pracy maszyny nie przebywają ludzie!

Pamiętaj:

Dźwigając ciężar, chroń kręgosłup!

Niebezpieczne maszyny

Jednymi z najniebezpieczniejszych maszyn w gospodarstwie są pilarki tarczowe, powszechnie używane do cięcia drewna na opał i przy pracach remontowo-budowlanych. Wypadki przy obsłudze maszyn są jednymi z najczęstszych w rolnictwie indywidualnym. Rocznie ginie kilku rolników w wyniku pochwycenia, uderzenia, skaleczenia przez ruchome części maszyn i urządzeń. Wypadki przy pracy pilarkami mają duży udział w tej grupie.

- ✓ Najbezpieczniej jest używać pilarek fabrycznych, właściwie wyposażonych w elementy ochronne, mające znak bezpieczeństwa „CE”.
- ✓ Jeżeli musisz używać pilarki, którą już posiadasz, bo nie stać Cię na kupno nowej, zadбай, aby była wyposażona w podstawowe zabezpieczenia:
  - kaptur ochronny,
  - klin rozszczepiający (przy cięciu wzdłużnym),
  - osłonę dolnej części tarczy piły,
  - osłonę napędu tarczy piły.

Zwierzęta w zagrodzie

Utrzymywanie zwierząt w złych warunkach może prowadzić do ich agresywnych i niebezpiecznych zachowań. Uderzenia, przygniecenia oraz pogryzienia przez zwierzęta stanowią jedną z trzech najliczniejszych grup wypadków rolników.

Aby uniknąć wypadku:

- w gospodarstwie zapewnij odpowiednie stanowiska dla zwierząt w chlewni, stajni czy oborze,
- nie bij, nie drażnij i nie strasz zwierząt,
- zanim podejdziesz do zwierzęcia, uprzedź je głosem lub dotykiem,
- zwierzęta potencjalnie niebezpieczne izoluj w oddzielnych boksach,
- stanowisko buhaja wyposaż w bariery uniemożliwiające przygniecenie człowieka do ściany,
- nie dopuszczaj kobiet i dzieci do obsługi dużych rozplodników,
- do udoju przystępuj zawsze z tej samej strony zwierzęcia, a w okresie letnim delikatnie odpędzaj owady, tak aby zwierzę było spokojne.

**Dla własnego bezpieczeństwa
zapewnij zwierzętom dobrostan.**

Ostre narzędzia

W ostatnich latach kilkuset rolników ulega wypadkom związanym z nieostrożnym używaniem ostrych narzędzi.

Oto podstawowe zasady bezpieczeństwa pracy ostrymi narzędziami:

- Nigdy nie kładź wideł, kos, sierpów, noży w miejscach przypadkowych, przysypanych słomą lub sianem.
- Kosa powinna być właściwie osadzona i zaklinowana. Uchwyt na kosisku powinien być umocowany na stałe, aby kosa się nie obracała.
- Jeżeli przenosisz, przewożysz lub nie używasz kosi, piły, siekiery, załóż na ich ostre części osłonę lub futerał.
- Trzonek do wideł powinien być równy, długością dostosowany do rodzaju wideł – dłuższy przy widłach dwurożnych, krótszy przy widłach czterorożnych – z rękojeścią. Widły należy podawać drugiej osobie trzonkiem w jej kierunku.
- Utrzymuj w dobrym stanie narzędzia do przecinania, łupania, rąbania. Likwiduj tzw. rozklepy przy przecinakach, siekierach, klinach.
- Nie używaj klucza do nakrętek, który ma zużyte, pęknięte lub wyrobione szczęki.
- Zawsze stosuj środki ochrony indywidualnej – stosownie do sytuacji – rękawice, okulary ochronne, hełm.

Narzędzia przechowuj w stałym miejscu, najlepiej na wieszaku.

Bezpieczeństwo dzieci

- Jeżeli dziecko pomaga w pracy, zadbaj by nie odbywało się to kosztem jego czasu przeznaczanego na naukę, wypoczynek lub zabawę.

- Nie powierzaj dzieciom prac, które mogą być dla nich zbyt ciężkie, szkodliwe lub niebezpieczne. Jeśli masz wątpliwości – informację na ten temat uzyskasz w najbliższym oddziale Państwowej Inspekcji Pracy i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.
- Zapewnij małemu dziecku opiekę i bezpieczne miejsce zabaw – odgrodz w gospodarstwie część mieszkalną od produkcyjnej.

Bezpieczne miejsce zabaw dla dzieci powinno być odgródzone od reszty gospodarstwa.

Dawaj dobry przykład

Nadal co roku wiele dzieci ulega ciężkim wypadkom na terenie gospodarstwa lub podczas prac polowych. Najczęściej dzieci wpadają do źle zabezpieczonych szamb, zbiorników na gnojowicę lub spadają z poddaszy.

Zbyt często wpadają pod koła ciągnika lub przyczepy na skutek braku ostrożności rodzica przy manewrowaniu.

Nie zabieraj dzieci ze sobą na pole – daj im szansę dorosnąć w zdrowiu. Pracując rozważnie, przestrzegając zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, chronisz nie tylko swoje życie i zdrowie, ale uczysz tych zasad własne dzieci. One uważnie Cię obserwują i naśladują.

Postępuj konsekwentnie:

- czytaj instrukcję obsługi i stosuj się do zasad bhp tam zawartych,
- przed uruchomieniem ciągnika, maszyny lub innego urządzenia, sprawdź działanie zespołów mechanizmów i urządzeń ochronnych,
- postępuj zgodnie z instrukcją obsługi,
- nie przystępuj do pracy po spożyciu alkoholu – zwłaszcza do prac z użyciem środków ochrony roślin i sprzętu transportowego,
- używaj odzieży ochronnej i środków ochrony indywidualnej tam gdzie jest to wskazane,
- nie przechowuj środków, które mogą być przyczyną zatrucia (pestycydy, rozpuszczalniki, ługi, kwasy itp.) w butelkach po napojach, słoikach i innych opakowaniach po środkach spożywczych lub lekarstwach,
- nie wykonuj czynności obsługowo-naprawczych, czyszczenia narzędzi itp. przy niewyłączonym napędzie i pracującym ciągniku,
- nie przerabiaj we własnym zakresie instalacji i urządzeń elektrycznych.

Osoby szczególnie chronione

Kobiety oraz osoby starsze powinny być chronione w sposób szczególny. Kobieta w gospodarstwie to przede wszystkim matka Twoich dzieci – zadbaj, aby mogła je wychować. Kobiety w ciąży powinny szczególnie troszczyć się o zdrowie. Nie mogą dźwigać ciężkich przedmiotów oraz mieć styczności z chemikaliami stosowanymi do nawożenia i oprysków.

Osoby w podeszłym wieku nie powinny wykonywać prac w gospodarstwie zagrażających ich zdrowiu.

Nie pozwalaj, by Twój ojciec lub Twoja matka w podeszłym wieku wykonywali ciężkie prace, narażając się na wypadek.

Pamiętaj, że nawet drobne złamanie u człowieka starszego może nie dać się wyleczyć i ofiara wypadku do końca życia pozostanie inwalidą.

**SZANUJ
ŻYCIE!**
Bezpieczna praca
w gospodarstwie rolnym

www.bhpwrolnictwie.pl